

Letno poročilo 2005

Uvod

Po skorajšnjem dobresednem zlomu knjižnice v letu 2002, urejevanju razmer iz leta v leto, je splošno stanje knjižnice v proračunskem letu 2005 bilo še kar zadovoljivo, jasnejše in dokaj »normalno«. Prvič smo v obstoju knjižnice imeli tudi temeljiti revizorski nadzor, ki je potrdil le to, da knjižnica deluje v okviru obstoječega sistema. Tudi v letu 2005 so se izrazile vse slabosti sistema financiranja knjižnične dejavnosti kot javne službe, ki knjižnično dejavnost prepušča sami sebi, sili v nekatera pol legalna ravnanja in dopušča videz, kot da je vse ali nič dovoljeno. Do konca nedorečeno in neizterljivo financiranje knjižnične dejavnosti pa knjižnico nehote sili, da naj bi postala glavni tožnik svojih financerjev.

Spremembe financiranja knjižnične dejavnosti v Murski Soboti po novi zakonodaji so bile registrirane tudi na sodišču, ko je za registracijo bilo treba predložiti tudi pogodbe desetih pogodbenih občin, ki so v mreži knjižnice. S tem je bila poudarjena tudi pomembna vloga tistih občin, ki se niso odločile za soustanoviteljstvo, kot sta to storili MO Murska Sobota in občina Beltinci. Zato opravljanje knjižnične dejavnosti v Murski Soboti tudi v letu 2005 naj bi financiralo dvanajst občin v knjižnični mreži: MO Murska Sobota in občina Beltinci kot ustanoviteljici, občine Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš / Hodos, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci, Šalovci in Tišina so pogodbene partnerice knjižnice.

Po Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. l. 73/03) je PIŠK tudi območna knjižnica, in sicer za območje upravnih enot Lendava, Ljutomer, Gornja Radgona in Murska Sobota, in je za te naloge po projektu prejela tudi državni denar.

Letno poročilo knjižnice, ki je določeni uporabnik enotnega kontnega načrta s šifro posrednega uporabnika 3730, je sestavljeno iz bilance stanja z obveznimi prilogami, izkaza prihodkov in odhodkov, izkaza prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka, izkaza prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti, izkaza finančnih terjatev in naložb, izkaza računa financiranja ter pojasnil k izkazom ter delnim poslovnim poročilom. Zakonske in druge pravne podlage za pripravo vseh izkazov so bili: Zakon o računovodstvu, Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, Odredba o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov uporabnikov enotnega kontnega načrta ter Pravilnik o vsebini, členitvi in obliki računovodskih izkazov.

POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM ZA LETO 2005

Splošno

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota računovodske dogodke evidentira s pomočjo računalniškega programa SAOP iz Nove Gorice. Program omogoča pri prejetih fakturah sprotno evidentiranje tako imenovanih evidenčnih vknjižb, ki se knjižijo avtomatsko ob izpolnjevanju pogoja, torej ob plačilu. Vse druge vknjižbe, ki izkazujejo denarni tok, se izpolnjujejo ročno.

K pojasnilom sta priloženi tudi dve bruto bilanci knjižnice (bilanca z rednimi vknjižbami in bilanca z vknjižbami po načelu denarnega toka), ki izkazujejo vse podrobnosti.

Pojasnila k bilanci stanja na dan 31.12.2005

Namensko prejeta sredstva za nakup knjižničnega gradiva in opreme se evidentirajo v razredu 98 in niso zajeta v rednih prihodkih poslovanja knjižnice. Od Ministrstva za kulturo smo za knjižnično gradivo po projektnem razpisu prejeli skupaj 26.826.054 SIT, od MO Murska Sobota smo za nakup gradiva prejeli 5.000.000 SIT, od plačil občin Beltinci, Moravske Toplice, Tišina pa smo za nakup gradiva prerazporedili skupaj še 4.361.251,64 SIT. Z nakupom knjižničnega gradiva, ki se po pravilih odpišejo takoj ob nabavi, v vrednosti 36.187.304,64 smo tako izravnali vire sredstev v upravljanju, s čimer dokazujemo tudi 100 % namensko porabo prejetega denarja. S prerazporeditvijo sredstev iz naslova zamudnin in članarin v višini 1.649.793,27 SIT in prejetim denarjem s strani države v znesku 836.000 SIT smo v letu 2005 kupili dva strežnika za namen ureditve računalniškega administriranja v knjižnici oziroma vzpostavitev računalniške infrastrukture.

Kljub zagotovitvi virov novih nabav, primerjava bilančnih vsot v primerjavi z letom 2004 kaže na oslabitev sredstev knjižnice, kar gre v prvi vrsti na račun obračunane in ne plačane obvezne amortizacije, pa tudi tega, da nova stavba in oprema še ni bila prenesena v sredstva upravljanja.

Terjatve do občin so se povečale iz naslova dogovorjenih zneskov za plačilo stroškov dela v višini 1.553 SIT na prebivalca in obračunom prejetih plačil v letu 2005.

Knjižnica je na dan 31.12.2005 do občin izkazala terjatve v skupnem znesku 17.055.028 SIT, in sicer do naslednjih občin:

Cankova	2.605.392
Gornji Petrovc i	3.220.343
Grad	2.503.905
Hodoš/Hodos	98.209
Kuzma	1.556.238
Rogašovci	5.280.200
Šalovci	1.790.741

Tako ugotovljeni presežek prihodkov v letu 2005 je 2.945.989,69 SIT in se knjiži v dobro prejetih sredstev v upravljanju ter posrednemu izravnavanju presežkov odhodkov iz minulih let.

Podrobnejša tabela celotnega financiranja dejavnosti s strani občin po letih od 2001 do 2005 je tudi v prilogi tega poročila.

Obveznosti

Na dan 31.12.2005 ima knjižnica obveznosti v znesku 16.394.494,14 SIT.

Obveznosti knjižnice so realne, saj knjižnica iz poslovanja nima nobenih zapadlih neporavnanih obveznosti

Največja obveznost, in sicer 70% vseh obveznosti, so stroški za zaposlene, in sicer za obračunane plače v mesecu decembru 2005.

Na podlagi izračunanih delovnih ur je v letu 2005 v povprečju v knjižnici delalo 28 zaposlenih.

Viri sredstev za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva

Amortizacija je bila obračunana samo za stara osnovna sredstva, in sicer v višini 10.347.980 SIT, kjer ima največjo vrednost bibliobus. V letu 2005 je bila kupljena in vzpostavljena računalniška infrastruktura za administriranje računalniškega sistema v knjižnici (ločitev in nadzor javnega in internega sistema)

Nova osnovna sredstva so evidentirana v knjigi osnovnih sredstev, sicer drugih, novih osnovnih sredstev, ki smo jih začeli uporabljati po preselitvi v novo stavbo, inventarno dokončno še nismo prevzeli, prav tako jih nismo vpisovali v svojo knjigo osnovnih sredstev.

Kljub temu, da za nova osnovna sredstva nismo delali formalne inventure, zagotavljamo, da ni nobena stvar izginila.

Za obračunano amortizacijo v letu 2005 tudi ni bilo nobenega dogovora, da bo plačana, zato je bila evidentirana v breme prejetih sredstev v upravljanju.

Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov

Knjižnica opravlja samo javno službo knjižničarske dejavnosti. Na trgu s svojimi storitvami ne nastopa, zato prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti, ki prikazujejo tržne dejavnosti, ne izkazujemo. V letu 2005 je knjižnica imela skupaj 166.075.944,71 SIT prihodkov.

V okviru javne službe smo z zamudninami, članarino in fotokopiranjem iz lastnega gradiva pridobili prihodke, ki jih na eni strani evidentiramo na prihodkih od poslovanja, pri evidenčnih kontih pa na prejemkih iz nejavnih virov. V letu 2005 je knjižnica imela 7.914.469 SIT takih prejemkov in prihodkov.

Namensko prejeta sredstva za nakup knjižničnega gradiva in opreme se evidentirajo v razredu 98 in niso zajeta v prihodkih od poslovanja.

Prejeta sredstva s strani zavoda za zaposlovanje in občin za delo javnih delavcev se izkazujejo pri izrednih prihodkih.

V rednih prihodkih so vštete tudi terjatve do občin.

Realizirani prihodki s strani občin v letu 2005 so priloženi kot priloga. Prikazujejo izrazito nesorazmerje plačil med posameznimi občinami, še posebej, če vemo, da so leta 2004 za splošno knjižnično dejavnost slovenske občine v povprečju na prebivalca plačale 4.336 SIT na prebivalca, medtem ko smo v Murski Soboti s strani občin na prebivalca dosegli povprečno realizacijo v višini 3.064 SIT.

Dodatna delovna uspešnost redno zaposlenih delavcev v letu 2005 ni bila izplačana.

Pri izkazu prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka na kontu 402101 (posebni material in storitve=knjižnično gradivo) izkazujemo plačila knjižničnega gradiva v vrednosti 36.128.974,53 SIT.

Doseženi prirast gradiva z nakupom je 123,26 enot gradiva na 1000 prebivalcev ali 7296 enot, medtem ko je skupaj s prejetim obveznim izvodom, darom in zamenjavo prirast v letu 2005 254,12 enot na 1000 prebivalcev (ali skupaj 15.042 enot). Tako se je zgodilo, da smo že drugič v svojem

obstoju preseglji slovenski normativ prirasta, ki je 200 enot na 1000 prebivalcev. V ta prirast ni všteta donacija gradiva tovarne Mura.

Zakonske in druge pravne podlage za področje in obseg dela knjižnice določajo:

Zakon o knjižničarstvu (Ur.l. 87/2001),

*Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur.l. 96/2002),

*Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah....(Ur.l. 19/2003),

*Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Ur.l. 29/2003),

*Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur.l. 73/2003),

*Odlok o ustanovitvi javnega zavoda osrednje splošne knjižnice Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota (Ur.l. 83/2003).

*Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Ur.l. 88/2003)

in na koncu Zakon o lokalni samoupravi, ki določa, da mora sleherna skupnost zagotoviti splošno knjižnično dejavnost za svoje občane.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota je samostojna osrednja splošna knjižnica s sedežem v Murski Soboti, vendar je oblikovana tako, da poleg Murske Sobote, ki ima 20 tisoč prebivalcev, omogoča izvajanje knjižnične dejavnosti glede na prevladujočo smer gravitiranja prebivalstva v več občinah, in sicer v Beltincih, Cankovi, Kuzmi, na Hodošu, pri Gradu, v Rogašovcih, na Tišini, v Šalovcih, v Gornjih Petrovcih, Puconcih in Moravskih Toplicah, ki skupaj štejejo 40 tisoč prebivalcev, ter zaradi bližine tudi Slovencem na Madžarskem. Posebne naloge območne knjižnice za območje Pomurja (ali 123 tisoč prebivalcev), podporo manjšinam doma po letnih projektih pogodbeno sofinancira tudi Ministrstvo za kulturo.

Opredelitev in cilji

Izposoja, obiski in članstvo v letu 2005 so posebna priloga poročila in kažejo čudovite rezultate.

Temeljna knjižnična zaloga PIŠK ob koncu leta 2005 znaša 268.613 enot, imamo več kot 20 tisoč članov, obiski knjižnice so doseli številko 200 tisoč, izposoja knjižničnega gradiva nenehno narašča. Kot taka je knjižnica v Murski Soboti največja kulturno-izobraževalna in informacijska ustanova na svojem območju in lahko mirne duše zatrdimo, da smo v letu 2005 dosegli in preseglji cilje.

Knjižnična dejavnost kot javna služba zagotavlja splošno dostopnost publikacij in informacij za posameznika in skupine ter primeren obseg in strukturo knjižničnih zbirk. V skladu s potrebami svojega okolja, svojih potencialnih in dejanskih uporabnikov PIŠK knjižnično dejavnost opravlja tako, da zbira, obdeluje, hrani, vzdržuje, predstavlja in posreduje knjižnično gradivo in informacije, omogoča uporabo knjižničnega gradiva in zagotavlja vsakomur na svojem območju dostop do vseh vrst znanj in informacij, ne glede na njegovo starost, spol, versko in politično prepričanje, narodnost, raso, jezik, socialni status ali celo občinsko pripadnost, kakor tudi vsem posameznikom in skupinam s posebnimi potrebami, kamor na nek način spadajo tudi pripadniki narodne skupnosti.

Tako je temeljno poslanstvo PIŠK, da je na svojem področju tista prijazna ustanova, ki nudi neomejeno dostopnost do knjižničnega gradiva in vsakršnih informacij, ki so namenjene vsem občanom pri njihovem zadovoljevanju informacijskih, kulturnih, izobraževalnih in razvedrilnih potreb. S tem PIŠK podpira in prevzema aktivno vlogo pri razvijanju sodobne bralne kulture, pri razvoju informacijske družbe, oboje v kontekstu kulturne vzgoje, izobraževanja in kvalitetne rabe prostega časa. S takšno vlogo ima PIŠK tudi socialno-razvojno funkcijo v smislu izenačevanja izobraževalnih, informacijskih in drugih socialnih

možnosti prebivalcev svojega območja. K temu jo zavezuje tudi Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Ur.l. 29/2003).

Dejavnost knjižnice je delo za javno dobro, kjer se za varovanje tudi nepriviligiranih in ogroženih skupin ne zaračunava tržna cena, zato temeljno poslanstvo knjižnice ni pridobivanje dobička, temveč osveščanje uporabnikov z javnim dobrinami in vrednotami, kot so lepota, znanje, pravičnost, humanost, solidarnost, nepristranskost, resnica, zdravje duha in telesa itd. Zato smo v knjižnici zelo proti pritiskom, da se zaradi neurejenega načina financiranja bremena knjižnične dejavnosti prenesejo na uporabnika.

Zaključek

Z javnim denarjem smo soboški knjižničarji tudi v letu 2005 ravnali gospodarno in varčno, ni bilo nobenih nadstandardov, razkošja ali zapravljanja, kar se dokazuje tudi primerjava porabe drugih slovenskih knjižnic že za leto 2004. Želeli smo si le minimum, ki smo ga potrebovali za normalno delo v novi stavbi, ki so jo uporabniki in prebivalci celotnega Pomurja sprejeli z velikim ponosom in veseljem.

Ponos in veselje kali skoraj s sistemom uzakonjeno neurejeno financiranje knjižnične dejavnosti kot javne službe s strani občin, ki jim je ta naloga naložena kot izvirna dejavnost in naj ne bi bila podvržena vsakokratnim osebnim presojam posameznikov. Zaradi tega so na državni ravni tudi sprejeti nekateri minimumi, ki ne dovoljujejo zniževanja ravni opravljanja knjižnične dejavnosti.

S podatki o razdelitvi stroškov med posameznimi občinami in obiskom ljudi iz teh občin v letu 2005 smo prišli do skoraj neverjetnih potrditev, da smo stroške med občinami delili, ne pa izterjali, skoraj pravično, pa čeprav se pri opravljanju knjižnične dejavnosti ne moremo in ne smemo opirati na preprosto ekonomsko logiko ponudbe in povpraševanja.

V letu 2005 smo v knjižnici imeli prvič v svojem obstoju tudi notranjo revizijo s podrobnejšim pregledom poslovanja. V času revidiranja smo odpravili tudi nekatere ugotovljene manjše pomanjkljivosti, ki so bile bolj kozmetičnega značaja, nismo pa mogli odpraviti najtršega, kako od vseh številnih sodelujočih financerjev pridobiti javna sredstva.

Knjižnična stroka za zagotavljanje dejavnosti predpisuje tri temeljne pogoje in njihov usklajeni razvoj: kader, dopolnjevanje temeljne zaloge in prostor. Medtem ko smo zadnja pogoja dosegli, smo pri prvem pogoju v Murski Soboti krepko pod minimumom. Stroški dela pa predstavljajo 70% stroškov vseh stroškov opravljanja dejavnosti, vendar jih po sistemu plačevanja kot ga imamo, nismo sposobni dvigniti in uresničiti.

Z vso kazensko in materialno odgovornostjo za leto 2005 podpisujemo tudi izjavo o oceni notranjega nadzora javnih financ.

Murska Sobota, 26. februar 2006

direktorica
Suzana Szabo Pahič

Priloge:

1. Članstvo, obisk, izposoja po občinah financerkah
2. Pregled realizacije financiranja knjižnice po letih 2001,2002,2003,2004 in 2005